

ת"פ 42732/12/15 - מדינת ישראל נגד אלכסנדר פול בן שמואל מלצר

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 42732-12-15 מדינת ישראל נ' פול בן שמואל מלצר
בפני כבוד השופט עמית פרייז
מאשימה מדינת ישראל ע"י עו"ד יפעת פינצ'ובר פישמן
נגד אלכסנדר פול בן שמואל מלצר ע"י עו"ד דוד מועלם
נאשם

החלטה

בפניי בקשה לביטול כתב האישום מחמת טענות מקדמיות שונות.

רקע כללי:

בחודש דצמבר 2015 הוגש נגד הנאשם כתב אישום המייחס לו עבירת ירייה מנשק חם באזור מגורים לפי סעיף 340 לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

על פי עובדות כתב האישום בתאריך 25.9.14 בשעה 02:45 יצאו הנאשם ובנו ברכבם, לאחר שהבחינו כי ביתם נפרץ, במטרה לאתר את הפורצים. בהמשך לכך ברחוב הרוותם באבן יהודה, כשבנו של הנאשם נוהג ברכב, הבחינו ברכב בו נהג המתלונן. בנו של הנאשם נצמד באמצעות רכבם לרכבו של המתלונן, הבהב באורות הרכב וצפר במטרה לעצור את רכבו של המתלונן. עת המשיך המתלונן בנסיעתו, ירה הנאשם באוויר כדור אחד באמצעות נשקו. בתגובה עצר המתלונן את רכבו בצד הדרך. באותן הנסיבות ניגש הנאשם למתלונן כאשר נשקו בידו ושאל אותו למעשיו במקום.

בדיון שהתקיים ביום 6.3.2017 מסר בא כוח הנאשם כי הנאשם אינו כופר בעובדות כתב האישום, אך בפיו טענות מקדמיות שיש בהן בכדי להביא לביטול כתב האישום. טענות אלה הוגשו בהמשך בכתב, ויידונו להלן.

אי חקירת הפריצה:

הנאשם טוען לפגם חמור בהתנהלות המאשימה, בכך שבעוד הוא הועמד לדין על מעשיו, הרי שלא נערכה חקירה בעניין הפריצה לביתו של הנאשם, שהיתה הרקע למעשיו. לדבריו, מראית פני הצדק נפגעת מהרושם העולה כי המשטרה אינה משקיעה כל מאמץ בתפיסת הפורצים וממקדת משאביה בהענשת קורבן העבירה. זאת כאשר השוואת חומרת העבירות בהתאם לעונשים הקבועים בחוק, מבכרת את עבירת ההתפרצות. על כן לשיטתו, חקירתו והעמדתו לדין של הנאשם במצב זה הינן מקוממות את תחושת הצדק ובשל כך ראוי כי כתב האישום יבוטל.

אולם, תגובת המאשימה לטענה זו מלמדת כי דווקא נפתחו תיקי פל"א שעניינם הפריצה לבית הנאשם וגניבת הרכוש, בתחנת שדות. התיקים הללו נסגרו לאחר שלא אותרו חשודים בביצוע העבירות בעילת "עברין לא נודע". די בכך בכדי להביא לדחיית הטענה של הנאשם, וזאת בהעדר הבסיס העובדתי לטענה זו.

מעבר לכך, יש טעם אף בטענתה של המאשימה לפיה אין כל קשר בין האירוע נשוא כתב האישום לבין פריצת ביתו של הנאשם מלבד העובדה שהתרחשו בסמיכות. הרי לא מדובר בתגובה מיידית של הנאשם למעשה הפריצה, כדוגמת ירי באוויר להנסת פורצים הנראים בבית. אלא שהנאשם גילה את הפריצה, ובמקום לפנות לעזרת המשטרה לאיתור הפורצים, העדיף לצאת חמוש ולחפש את הפורצים בעצמו, דבר שהוביל להיתקלות מקרית במתלונן שנחשד על ידו כפורץ.

הנה כי כן, אף אם הפריצה לבית הנאשם לא היתה נחקרת כלל, לא היה בכך בכדי להביא לביטול כתב האישום. אדרבא, שהאירוע נחקר, גם אם החקירה לא הניבה דבר במגבלות הראייתיות שלה.

אי עריכת הסדר מותנה:

הנאשם טוען אף טענת אפליה על רקע פרוצדורלי, וזאת ביחס לתיקון מס' 66 לחוק סדר הדין הפלילי. על פי הטענה, כיוון שכתב האישום הוגש על ידי התביעה המשטרית, אשר אינה מוסמכת לסגור תיק בהסדר מותנה אלא במספר מצומצם של עבירות, כשהעבירה שבענייננו אינה אחת מהן, מוצא עצמו הנאשם מקופח כיוון שתיקים חמורים מהעבירה הנדונה המוגשים ע"י הפרקליטות, ניתנים לסגירה בהסדר מותנה.

אין כל מקום לקבל טענה זו, ולו על ידי בית משפט זה. תיקון מס' 66 לעיל לא קבע חובה גורפת של המאשימה (ובכלל זה הפרקליטות והתביעה המשטרית) לערוך הסדר מותנה בכל עבירה ועבירה, אלא שהסמך את המאשימה, בסעיף 67 לחוק סדר הדין הפלילי, לקבוע הנחיות לגבי אופן החלת התיקון. משמעות קבלת טענת הנאשם הינה שביטול משפט זה יעמיד תחת שבט ביקורתו הנחיות אלה, דבר אשר חורג לחלוטין מעניינו של הנאשם הספציפי ואף מהעבירה הספציפית. לא לכך נועדה דוקטרינת הביקורת המנהלית עליה עמדה ההגנה בטיעוניה המקדמיים, אלא שעסקינן בנושא כללי, בעל משמעות רחבה כאמור, ועל כן ראוי כי תקיפת ההנחיות תעשה אך ורק בפני בית המשפט הגבוה לצדק.

ודוק, אין עסקינן במקרה שבו נטען כי הנאשם הופלה מאחרים עת לגביו נעשתה חריגה מהנחיות תביעה כאלה ואחרות. במקרה שכזה, אפשר שביטול המשפט הדין בעניינו של הנאשם, ככל שאכן זיהה פגם שכזה, יורה על ביטול כתב האישום. במקרה שבפנינו, אין חולק כי המאשימה פעלה בעניינו של הנאשם בהתאם להנחיות, וטענות הנאשם מכוונות כנגד ההנחיות עצמן ולא כנגד אופן יישומן. המדובר בשוני של ממש בין שני דפוסי המקרים, כך שבעוד בדפוס המקרים הראשון יש מקום, במקרים המתאימים, לביטול כתב האישום על ידי בית המשפט הדין בפלילים, אך בדפוס המקרים השני, יש מקום כי רק בית המשפט הגבוה לצדק ישקול האם להורות על כך.

על כן, יש מקום לדחות גם את הטענה בדבר אי עריכת הסדר מותנה.

הגשת כתב האישום בעקבות ערר על סגירת התיק:

אין חולק כי פחות משבועיים לאחר האירוע הנאשם קיבל הודעה מהמשטרה לפיה הוחלט שלא להעמידו לדין. עם זאת, בהמשך הגיש אביו של המתלונן ערר על החלטה זו, ובעקבות זאת היועצת המשפטית של תחנת שדות הורתה על חידוש ההליך, באופן שהוביל להגשת כתב האישום, וזאת נעשה למעלה משנה לאחר האירוע.

לטענת הנאשם, היועצת המשפטית של תחנת שדות לא היתה מוסמכת לקבל החלטה בערר זה, וזאת משזו אינה נמנית בגדר הגורמים המוסמכים לקבל החלטה זו שבסעיף 64(א)(1) לחוק סדר הדין הפלילי.

אולם, כפי שנאמר בצדק בתגובת המאשימה לטענה זו, לא היה בהכרתה של פניית אבי המתלונן כערר בכדי למנוע מתחנת שדות, ככל רשות מנהלית, לשוב ולשקול את החלטתה, במקרה זה ההחלטה בדבר סגירת תיק החקירה כנגד הנאשם. הנה כי כן, עמדת המאשימה הינה שמהותית החלטתה של היועצת המשפטית של התחנה לא היתה בגדר החלטה בערר, אלא החלטה (בגדר סמכותה) לעיין מחדש בהחלטה קודמת, כאשר החלטה שכזו הינה מקדמית לבחינת ערר, ותייתר את הערר ככל שתביא לתוצאה המבוקשת בו, כפי שאכן אירע בעניינו. לפסיקה המגבשת עקרונות אלה ראו למשל- בג"צ 844/86 דותן נ' היועץ המשפטי לממשלה; ע"פ 545/98 מ"י נ' פינקלשטיין; ע"פ 2015/01 מ"י נ' אלרואי.

אולם, אף אם אני תמים דעים עם המאשימה בכך שהחלטת היועצת המשפטית היתה בסמכות, הרי מקבל אני את טענת הנאשם כי נפל פגם באופן הפעלת הסמכות. זאת מחמת העובדה כי לא קויימה הוראת סעיף 65ב(א) לחוק סדר הדין הפלילי, לפיה בטרם תתקבל החלטה להעמיד לדין חשוד בעקבות הגשת ערר, יש להודיע לו על הערר שיוגש ועל האפשרות שבכל זאת יוגש נגדו כתב אישום.

לעניין זה טוען הנאשם כי לאחר שקיבל את ההודעה בדבר אי העמדה לדין, לא קיבל כל הודעה בדבר חידוש ההליך, ולמעשה נודע לו על כך רק לאחר שקיבל את כתב האישום. המאשימה לא סתרה טענה עובדתית זו, ולמעשה אף לא התייחסה כלל לטענה בדבר אי קיום הוראת סעיף 65ב(א) לעיל. הנה כי כן, אין חולק כי נתקיים פגם שבאי קיום הוראת הסעיף.

ודוק, אמנם קבעתי כי מהותית ההחלטה של היועצת המשפטית של תחנת שדות להורות על חידוש ההליך לאחר מתן ההודעה לנאשם כי הוחלט שלא להעמידו לדין, לא היתה בגדר החלטה בערר ועל כן נעשתה כדין. אולם נוסח סעיף 65ב(א) לעיל אינו נוגע רק ליישום החלטה בערר, אלא הוא רחב יותר, והתנאי לתחולתו הינה עצם הגשת הערר ("בטרם תתקבל החלטה להעמיד לדין חשוד **בעקבות** הגשת ערר..."), כך שהחובה לקיימו הינה אף במקרה שבו התוצאה המתבקשת בערר הושגה באמצעות הפעלת שיקול הדעת מחדש של הדרג החוקר.

למסקנה זו יש מקום אף בשים לב לכך שעל פי סעיף 65ב(א) לעיל, מי שאמור להודיע לחשוד על הערר והאפשרות שיוגש כתב אישום אינו רק מי שמוסמך לדון בערר, אלא גם הממונה על החקירה. הדבר אף עולה בקנה אחד עם הרציונל של חובת היידוע, והוא מתן אפשרות לחשוד להתארגן מבחינת הגנתו להמשך הליכי חקירה ומשפט כנגדו, ולא לסמוך עוד על ההודעה כי החקירה הסתיימה מבלי שיועמד לדין. ברור כי רציונל זה קיים גם במקרה של חידוש הליכים אלה שלא במסגרת קבלת ערר.

פגם זה בהליך המשפטי, בנסיבות העניין, מעורר תחושה לא קלה של פגיעה בעקרונות של צדק והגינות משפטית. כך, מן הסתם כרעם ביום בהיר נחת כתב האישום על הנאשם, לאחר שסבר בתום ליבו במשך חודשים רבים לאחר האירוע כי התיק כנגדו נסגר זמן קצר לאחר פתיחתו. כל שינוי עמדה של הגורם החוקר מסגירת התיק להמשך ההליך הינו קשה מבחינת החשוד הרלבנטי, אך הדבר קשה שבעתיים כאשר החשוד מיודע על כך לא בסמוך לאחר השינוי וטרם הגשת כתב אישום, אלא לאחר שכתב האישום הוגש. ההודעה על הערר נועדה למתן את הקושי שבאותו שינוי עמדה, והעדרה מביא לכך שהקושי מתעורר במלוא עוזו, וכך נפגע הנאשם למעלה מהנדרש.

די היה בכך בכדי לסווג את הפגם בו עסקינן ככזה שמחייב את הפעלת דוקטרינת ההגנה מהצדק שבסעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי. על כך יש להוסיף, כפי שכבר נאמר במידת מה בבחינת רציונל חובת היידוע לעיל, שכאשר כתב האישום הוא בבחינת מעשה עשוי, נמנעה מהנאשם האפשרות לפרוס הגנתו אגב החקירה, ככל שהיה מיודע על חידוש ההליך בעקבות הערר טרם הגשת כתב האישום. משמע, הפגם אף מנע מהנאשם מימוש כיאות של זכות דיונית של התגוננות במהלך חקירה. אדרבא, שהחקירה בענייננו היתה קצרה מבחינת הנאשם, שהרי התיק נסגר פחות משבועיים לאחר האירוע.

דא עקא שאין בפגם זה בכדי להביא לביטול של כלל ההליך הפלילי כנגד הנאשם. זאת בשים לב לכך שמדובר בעבירה שאינה של מה בכך, משמע ירי באזור מגורים באישון לילה, על הסיכון הכרוך בכך למתגוררים במקום, לצד הטלת האימה במי שנחשד על ידי הנאשם כפורץ לביתו, ובדיעבד הסתבר כאדם תמים. אולם, לאור מאפייניו של הפגם לעיל, לא ניתן להמשיך את ההליך מהנקודה בה אנו מצויים, כאילו לא ארע דבר.

באיזון בין אלה סבורני כי הדרך הנכונה במסגרת ההגנה מהצדק הינה ביטול כתב האישום, אך לא באופן סופי ומוחלט. אלא, ביטול שמטרתו לאפשר לנאשם לפרוס בפני המאשימה את כלל טענותיו לגבי נסיבות האירוע, לרבות ביחס לעובדות הנוספות על כתב האישום להן הוא טוען, ולרבות טענתו (שלא נבחנה על ידי) כי מכלול נסיבות האירוע ונסיבותיו האישיות מגבש הגנה של זוטי דברים. כך ההליך יחזור למעשה לשלב שבו היה מצוי לאחר שהוחלט לחדשו, וטרם הגשת כתב האישום, שלב בו כאמור היה מקום ליידוע הנאשם על חידוש ההליך, דבר שהיה מאפשר לו לפרוס טענותיו האמורות מלכתחילה. במצב זה, לאחר שמיעת טענות הנאשם, תהיה המאשימה חופשית בשיקול דעתה אם לחזור ולסגור את תיק החקירה, או שמא לחזור ולהגיש את כתב האישום.

סוף דבר:

בהתאם לסעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי, ונוכח אי קיום הוראת סעיף 65ב(א) לחוק, הריני מורה על ביטול כתב האישום. עם זאת, המדובר בביטול שאינו סופי, כך שהמאשימה רשאית להגיש את כתב האישום מחדש, לאחר שתאפשר לנאשם לפרוס בפניה טענותיו, וככל שאלה לא ישכנעו אותה (או לא ייפרסו תוך זמן סביר שתקצוב לנאשם) לסגור את תיק החקירה.

בד בבד, יתר הטענות המקדמיות של הנאשם נדחו לגופן, או שהתייתרו.

ניתנה היום, 6.6.17, בלשכה, בהעדר הצדדים. המזכירות תידע את ב"כ הצדדים.